

JE ZA PĚT MINUT DVANÁCT, NEBO PĚT MINUT PO DVANÁCTÉ?

Marie Zimmermannová

V několika posledních letech lze zaznamenat mezi mladými katolíky zvýšený zájem o liturgii. Svědčí o tom například diskuse na jim určených internetových stránkách. Slavení liturgie, jak naznačuje obsah tohoto čísla revue, úzce souvisí s mystagogií.

Zájem o liturgii je jistě potěšitelný. Vždyť liturgie má být vrcholnou formou i zdrojem křesťanského života. Křesťanský život je velmi bohatou skutečností a určitě se nevyčerpává jen v liturgii. Na druhé straně mají všechny ostatní formy křesťanského života odraz v liturgii, a to v jejích různých podobách (např. liturgie jednotlivých svátostí či denní modlitba církve).

Liturgie jako by spojovala všechny póly křesťanského života: osobní vztah k Bohu i život ve společenství církve; kontemplativní modlitbu a vyslání k misii; smrt a zmrtnýchvstání; chudobu a bohatství; ticho a jásavý zpěv chval; obdarování a vydávání... Je oslavou Boha a zároveň posvěcením člověka. Ostatně tyto póly jsou často vyjádřeny kontrastními symboly (světlo – tma; ticho – společná recitace nebo zpěv; klečení – stání...). To vše vyplývá ze skutečnosti, že Bůh, stvořitel nebe a země, učinil člověka ke „svému obrazu“ a On je plnost všeho. Proto můžeme alespoň něco z této plnosti zakoušet zvláště při intenzivním setkání s Ním, jímž slavení liturgie bezesporu je. Každý člověk je založený trochu jinak a jsou mu blízké jiné projevy víry. Liturgie má všechny předpoklady k tomu, aby všechny „uspokojila“, můžeme-li to takto říci.

Navzdory výše naznačenému bohatství nelze přehlédnout, že zmíněné diskuse o liturgii na webových stránkách pro mladé jsou poněkud jednostranné a zaměřují se jen na několik témat (viz dále). Svědčí o tom například diskuse na webu Signaly.cz, který spravuje Sekce pro mládež ČBK a na který se přihlašuje asi dvacet tisíc uživatelů.

Nejaktivnější účastníky diskusí jsou již po několik let obhájci tzv. tridentské mše svaté. Je škoda, že diskuse, které navštěvují, se často vyznačují agresivitou vůči lidem jiného názoru; velmi tvrdým a jednoznačným odsuzováním liturgické reformy Druhého vatikánského koncilu; jednostranností argumentů a značnou suverenitou. Tito diskutující vstupují snad do každé diskuse o liturgii či na jiné teologické téma. Obhajují pravost učení a katolicitu

církve; z různých liturgických forem je zájímá jen mše svatá, kde považují za jediný správný tridentský obřad; upřednostňují latinu a užívání českého jazyka považují za násilně „vnucené“; mši svatou chápou výhradně jako Ježíšovu obět; soustředí se na její individuální prožívání kontemplací lidem nepřístupného tajemství; někteří diskutují o liturgické hudbě, aby zavrhlí některé její současné oblíbené formy. Téma společenství je zesměšňováno a řada témat zcela chybí (např. zmrtnýchvstání Kristovo, Boží slovo v liturgii, všeobecné kněžství věřících a s tím spojená účast na Ježíšově oběti, solidarita s trpícími, obřady přijímání, ve kterých se dovršuje společenství církve, vyslání k misii...).

Kdo jsou tito mladí lidé a jak byli sami uvedeni do mystagogie slavení? Signaly.cz vyžadují při vstupu do diskuse autorizaci. Někteří diskutující vyplní své osobní údaje tak, že lze jen těžko odhadnout, jakou mají pravou identitu. Jejich záměr je však srozumitelný: jde jim o obranu „pravé katolické církve“ a její „pravé“ nauky; o snižování autority lidí obhajujících koncilní reformu a její uskutečňování (včetně biskupů, kněží a teologů); o přesvědčování lidí jiných názorů, že žijí v bludu a ohrožují církev. Z vlastní zkušenosti musím potvrdit, že se jim tyto záměry daří. Je řada mladých návštěvníků Signálů, kteří jsou zmateni a nevědí, kde je pravda, a tak ji ve své „pokoře“ (neznalosti) hledají někde „uprostřed“. Na druhé straně je povzbudivé, že se v téměř každé diskusi objeví i odvážný mladý člověk, který přemýšlí a snaží se ideologickým výrokům čelit.

Pro ilustraci uvádím v rámečku vpravo několik autentických výroků ze zmíněných diskusí. Účelem uvedených ukázek není snižovat osobní důstojnost jejich autorů, ale spíše vyvolat otázky u nás katechetů. Podpořit diskusi o tom, jaké my máme možnosti prohloubit své porozumění liturgii. Jakým způsobem do ní můžeme uvádět ty, za jejichž doprovod ve víře jsme přijali spoluzodpovědnost? Při pohledu na rozšiřující se seznamy internetových stránek a článků zastánců tridentské liturgie si nejsem jistá, zda je „za pět minut dvanáct“, nebo už pět minut „po dvanácté“. Doufám, že články v tomto čísle poslouží k inspiraci, aby liturgická reforma u nás pokračovala a směřovala k pravdivé oslavě Boží a obnově života těch, kteří uvěřili ve Zmrtnýchvstalého Krista.

Ukázky z diskusí o liturgii z www.signaly.cz

(jazykově neupraveno; příspěvky byly uveřejněny v letech 2007–2010)

Muž, 25 let: Tak třeba já pracuji s dětmi a vím, jak dokážou prožívat opravdový vztah s Ježíšem, a to i při dětské mši, kde by asi Bachova mše je moc neoslivila. Jsem přesvědčený, že se Bohu velice líbí, když děti ve své upřímnosti Ho chválí jednoduchými písničkama. Jsem rád, že mši i ony mohou rozumět a nemusí ji brát jako něco formálního, kde neví, co se děje, a nerozumí té latině ani jedno slovo. II. vatikánský koncil přiblížil mši svatou lidem a tím lidí přiblížil k Bohu. Hlavně neupřednostňovat tradici před láskou, protože to přesně dělali farizeové, které náš Pán nejvíce kritizoval.

Muž (neident.): Mně je jedno, co děláte při NOM (zkratka pro „Novus ordo Missae“, tj. Římský misál papeže Pavla VI.). Stejně je to nekatolická slátanina. Jen mě štve, že do toho taháte i děti! To je zločin.

Muž, 30 let: Pravidelně chodím na NOM (co zbývá?), netvrdím, že jde o mši neplatnou, ale tradiční liturgii považuji za katolictější – tedy z katolického hlediska lepší.

Muž: Ano, vítr se obrací. Doufám, že během příštích dvou let bude liturgie podle misálu blahoslaveného Jana XXIII. tak půl na půl se současnou a za další dva roky po NOMu neštěkne ani pes.

Muž, 19 let: Latinou se tak nějak dává najevo, že Bůh nepatří žádnému národu, ale všem lidem dobré vůle. Latinskou mši můžou slavit lidé všech národností – českou jen Češi... Mše v národním jazyce mi přijdou jako takové přisvojování si Boha.

Žena, 27 let: Já mám tedy s latinou při liturgii problém ten, že při ní vnímám sama sebe jako někoho, kdo se pokouší budít dojem „přemoudřelého křesťanského intelektuála“... Když přijdu na mši do kostela, kde jsou evidentně samí Češi, a přesto se slouží latinsky, nejsem se schopna přes otázku „na co si tady, do háje, hrajeme?“ pořádně soustředit na průběh liturgie...

(Přehled článků o postojích zastánců tridentské liturgie obsahují např. stránky www.vendee.cz).